

České oborové bibliografie: sborník z interdisciplinárního semináře [1]

Autor:

- [ŠŤASTNÁ, Petra](#) [2]

Číslo:

- [2017, ročník 26, číslo 3](#) [3]

Rubrika:

- [Recenze](#) [4]

Klíčová slova:

- [oborové bibliografie](#) [5]

HOLANOVÁ, Markéta Ř., ed. *České oborové bibliografie: sborník z interdisciplinárního semináře*. Vyd. 1. Praha : Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2017. 202 s. Bibliographica, sv. 2. ISBN 978-80-88069-46-1.

V říjnu roku 2016 proběhl seminář věnovaný českým oborovým bibliografiím. Texty šestnácti přednesených příspěvků jsou obsahem sborníku, který vyšel jako druhý svazek nové edice Bibliographica. Pořadatelem semináře i vydavatelem sborníku je [Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.](#) [6]

Oborové bibliografie představují zásadní informační zdroj pro badatele v daných vědních oblastech. Tvorba bibliografií je zpravidla v kompetenci příslušných oborově zaměřených vědeckých institucí, ať už zřízovaných [Akademií věd ČR](#) [7] nebo jinými subjekty. Na semináři byly představeny bibliografie z oborů česká literatura, lingvistika, archeologie, dějiny českých zemí, divadlo, film, hudební věda, historie umění, památková péče, pedagogika, knihovněda, lékařství, geologie a mineralogie, geografie či zemědělství. Kromě nich byly zmíněny dva multioborové zdroje: [výběrová databáze článků v českých časopisech ANL](#) [8] a [Digitální knihovna Akademie věd ČR](#) [9]. Ve sborníku chybí pouze textová verze jednoho z přednesených příspěvků.

Příspěvky přibližují historii a současnost jednotlivých bibliografií. Často zmiňují významné osobnosti z oboru, které se zasloužily o vznik a budování oborových bibliografií. Věnují se obsahovému záběru databází, excerpční základně a jejímu vývoji v průběhu času. Kromě článků v časopisech jsou zpracovávány i další publikační výstupy související s daným oborem (např. divadelní hry a programy, filmové scénáře, recenze literárních děl).

Autoři příspěvků dokumentují přechod od tištěných bibliografií k elektronickým zdrojům. Mapují vývoj spojený s elektronizací od 90. let minulého století, často zmiňují softwarovou roztržitost. Velkým tématem je také různá kvalita záznamů spojená se způsobem zpracování v daném období tvorby bibliografie. Ovlivňují ji nejen změny formátů a katalogizačních pravidel, ale také míra popisných údajů především věcného zpracování (předmětová oborová třídění, doplňování personálních a korporativních autorit atd.). S elektronizací souvisí také digitalizace lístkových kartoték, pro kterou byla vyvinuta řada softwarových nástrojů využívaných napříč zpracovatelskými institucemi.

Významným tématem pro všechny tvůrce oborových bibliografií jsou samozřejmě finance

a personální zabezpečení. Řada institucí bojuje s trvalým podhodnocením pracovních kapacit. Financování je často založeno na dotacích, což má význam u jednorázových akcí spojených například s digitalizací určité části kartotéky či s retrospektivním zpracováním. Pro průběžnou excerpci je bezpochyby vhodnější institucionální financování, což se ovšem ne vždy daří zajišťovat.

Při elektronické dostupnosti odborných textů jsou bibliografie často doplňovány o odkazy na plné texty. Z uživatelského hlediska jde o velmi vítaný a žádoucí krok. Dostupnost digitalizovaných nebo primárně elektronických dokumentů je ovšem omezena licenčními podmínkami a ustanoveními autorského zákona.

Autoři článků neopomíjejí také plány do budoucna, které se týkají jak pokračování v excerpci aktuální oborové literatury, tak pokračování retrospektivního zpracování tištěných výstupů do elektronické podoby. Často nechybí ani mezinárodní přesah a spolupráce v rámci daného oboru. Význam oborových bibliografií a jejich kvalitní zpracování jsou oceněny zařazením některých z nich do [Cestovní mapy ČR velkých infrastruktur pro výzkum, experimentální vývoj a inovace](#) [10] Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Z uvedených textů, které se věnují tvorbě bibliografií z pohledu různých vědních oborů, se vymykají dva: o Digitální knihovně Knihovny Akademie věd ČR a o bázi ANL. První z nich se týká zpracování analytické bibliografie ve spojitosti se zpřístupněním zdigitalizovaných nebo elektronických časopisů a monografií vydávaných ústavu AV ČR. Oproti ostatním jde tak o projekt s poměrně krátkou historií související právě s rozvojem vhodných technických řešení pro správu elektronického obsahu. Druhým multioborovým zdrojem je Výběr článků v českých novinách, časopisech a sbornících (báze ANL). Databáze navazuje na tištěnou Českou národní bibliografii – Články v českých časopisech. Stejně jako v případě oborových zdrojů se tu projevuje přechod na elektronickou podobu bibliografie v 90. letech 20. století. Současný vývoj databáze ANL je poněkud komplikovaný vzhledem k okolnostem, které jsou v příspěvku uvedeny. Databáze je obsahově spravována Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové a technicky zajišťována Národní knihovnou ČR. Tvorba databáze je založena na kooperativním systému a na financování převážně z grantů. V současné době v Národní knihovně ČR vzniká návrh koncepce systému národní analytické bibliografie. Ten se mimo jiné zabývá i budoucností báze ANL.

Sborník nabízí ojedinělý ucelený přehled existujících českých oborových bibliografií, který dosud nebyl v podobném rozsahu publikován. Oborová škála je široká. Každý obor a jeho informační aparát vykazují různá specifika, se kterými se tvůrci bibliografií musí vypořádat. Před všemi stojí společná témata k řešení od vývoje oboru přes spolupráci v rámci národních a mezinárodních systémů až po záběr excerpční základny a v neposlední řadě finanční a personální zajištění. Z příspěvků je patrný velký zájem tvůrců o budování uvedených informačních zdrojů, jejich propagaci a vzájemnou spolupráci.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-3/ceske-oborove-bibliografie-sbornik-z>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-3/ceske-oborove-bibliografie-sbornik-z>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/stastna-petra>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-3>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/recenze>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/oborove-bibliografie>
- [6] <http://www.ucl.cas.cz/>
- [7] <http://www.avcr.cz/>
- [8] <http://aleph.nkp.cz/cze/anl>
- [9] <https://www.lib.cas.cz/digitalni-knihovna/>
- [10] <http://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/cestovni-mapa-cr-velkych-infrastruktur-pro-vyzkum>

